

חזרת איש

תורות ושיחות שנשמעו
מפי מו"ר הרה"צ רבי יצחק שמואל
אהרן לעזער שליט"א

פרשת עקב | שנה ו' | גליון מס' 287

אשרי האיש על ספר תהלים

אהבה ויראה נמשכים

מהצדיק שבדור

שם פחדו פחד, כי אלהים בדור
צדיק (יד, ה).

ויש לומר, על פי דברי רבנו
ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יז): שאהבה
ויראה נמשכים מן הצדיק שבדור,
שמגלה עצם גדלותו יתברך לעולם,
עד שנופל עליהם פחד מהדר גאווה
יתברך, וגם זוכים אחר כך לאהבה
שלמה, עין שם.

וזהו הרמז שם פחדו פחד - למה
זכו בני אדם לפחד מהדר גאווה
יתברך? כי אלהים בדור צדיק - הינו
שיש גלוי אלקות בדורו של הצדיק,
שמגלה גדלותו יתברך, ומלמד את
הבריות לירא ולפחד מן אלהים,
שהוא דין וגבורה כידוע (והר הקדוש,
ויקרא, יא), ועל ידי זה נופל גם פחד
ואיום על כל אמות העולם, ונתקנים
שם פחדו פחד - שהם מפחדים מן
דין שמים, והכל מחמת כי אלהים
בדור צדיק, והבן.

לחמי לאשי על הפרשה

כחה של ענוה ושפלות

וזהו הרמז והיה עקב - המרמז על ענוה
ושפלות, וכמו שכתוב (משלי כב, ד): "עקב ענוה
יראת ה'", הינו כשתזכו לענוה ושפלות
כראוי, אזי תשמעון את המשפטים האלה
ושמרתם ועשיתם אתם - הינו שתזכו ללמד
ולקיים את התורה, והיא תשתמר בלבכם.

והנה אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ד): 'כל
אדם שיש בו גסות הרוח - לבסוף נכשל
באשת איש, שנאמר (משלי ו, כו): "ואשת איש
נפש יקרה תצוד"; כי עקר תאות גאוף
תלויה בגאות (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימנים יא, קל וחלק
ב, סימן ה), ועל ידי זה יש לו בושות ובזיונות,
כי אין בושא אלא במקום עריין (לקוטי מוהר"ן,
חלק א', סימן יט), אבל כשזוכה לענוה ושפלות
כראוי, אזי יש לו שמירה והצלה מתאנה זו,
ומבושות ומבזיונות.

וזהו ושמר ה' אלהיך לך את הברית -
הינו שעל ידי ענוה ושפלות כראוי הקדוש
ברוך הוא יזכה אתכם גם לשמירת הברית,
ואת החסד אשר נשבע לאבותיך - חסד הוא
מלשון בושא ובזיון, וכמו שכתוב (ויקרא כ,
יז): "חסד הוא", ופרש רש"י: 'חרפה'; וכמו
שכתוב (בראשית לד, יד): "כי חרפה היא לנו",
ותרגם אונקלוס: 'ארי חסודא היא לנא';
שממילא הקדוש ברוך הוא ישמר וינצל
אתכם מבושות ומבזיונות, והבן.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה
ושמרתם ועשיתם אתם ושמר ה' אלהיך לך
את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך
(ז, יב).

ויש לומר, על פי מה שאמרו חכמינו
הקדושים (סוטה כא): אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו, שנאמר
(איוב כח, יב): "והחכמה מאין תמצא"; הינו
שיש לו ענוה ושפלות כראוי, וכמו שאמרו
חכמינו הקדושים (ערובין נד.) על הפסוק (במדבר
כא, יח - כא): "וממדבר מתנה. וממתנה נחליאל
ומנחליאל במות. ומבמות הגיא" - אם אדם
משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו -
תורה נתנה לו במתנה. ואם מגיס לבו -
הקדוש ברוך הוא משפילו. ואם חוזר בו
- הקדוש ברוך הוא מגביהו, עין שם.

וכן אמרו חכמינו הקדושים (תענית ז): 'למה
נמשלו דברי תורה למים', דכתיב (ישעיה נה,
א): "הוי כל צמא לכו למים"? לומר לך, מה
מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום
נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא
במי שדעתו שפלה; וכמו שאמרו (גדרים פא,
על הפסוק (במדבר כד, ז): "יזל מים מדליו" -
'הזהרו בבני עניים שמהן תצא תורה', ופרש
הר"ן: 'שדעתם שפלה עליהם', עין שם.

עד כזבים יאבד, ואיש שומע לנצח ידבר (כא, כח).

לדבר אל השם יתברך, עין שם.

ויש לומר, על פי דברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ט): שעקר כח הדבור מקבלים מהצדיק, כי כל זמן שאדם לא שומע את דברי ההתעוררות של הצדיק, הוא אינו יכול לדבר אל השם יתברך, כי 'סתם חרש הוא שאינו שומע ואינו מדבר' (תרומות א, ב), הינו מחמת שאינו שומע אינו יכול לדבר, אבל כששומע את דברי ההתעוררות של הצדיק, הוא מתעורר מהשנה ומתחיל

וזהו הרמז ואיש שומע לנצח - נצח בגימטריא שמו הקדוש של רבנו ז"ל, רבנו נחמן זי"ע, הינו כשאדם זוכה לשמע בקול הצדיק, על ידי זה הוא בודאי ידבר - כי זוכה לקבל את כח הדבור בשלמות, שיידבר אל השם יתברך, ויפעל את כל משאלות לבו לטובה בתפלתו, והבן.

אשיר עץ על מגלת שיר השירים

רמזים בעבודת השם יתברך

אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש בני אמי נחרו בי שמני נטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי (א, ו).

יש לומר במקרא קדש זה, שיוצאים ממנו כמה רמזים יקרים ונפלאים בעבודת השם יתברך.

א. שמני נטרה את הכרמים ראשי תבות שנאה - כי צריך להשמר מאד משנאת ומנטירת ישראל המשולים ל'כרם', וכמו שכתוב (ישעיה ה, ז): "כי כרם ה' צבאות בית ישראל" (לקח טוב, שיר השירים א, ד), אלא רק לקרנם לעבודת השם יתברך.

ב. שמני נטרה את הכרמים - הכרמים בגימטריא הש"י, כי צריך לנטר ולשמר על הש"י עולמות שנותנים לכל צדיק וצדיק (עקצין ג, יב).

ג. את הכרמים כרמי ראשי תבות בגימטריא שם הוי"ה, ברוך הוא - כי העקר להמשיך שם הוי"ה ברוך הוא בתוך כל הכרמים הקדושים של בית ישראל.

ד. כרמי שלי לא נטרתי ראשי תבות נכשל - כי צריך לשמר ולנטר את התורה המשוכלת ל'כרם' (זהר חדש, נח ל), וכשחס ושלום לא נוטר ושומר אותה, ונכשל במה שנכשל, רחמנא לצלן, אזי מקלקל את הכרם הקדוש של בית ישראל, רחמנא לצלן.

ועל כן, צריכים להזהר מאד מכל כשלון, שהוא גם יוצא מראשי תבות הנ"ל, ויהפך את הירידה לעליה, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב) על הפסוק (ישעיה ג, ו): "והמכשלה הזאת תחת ידך", עין שם.

ה. שלי לא נטרתי ראשי תבות לשון, וסופי תבות בגימטריא שם אהי"ה, שהוא השם של תשובה (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ו) - כי העקר הוא פגם הדבור והלשון, שגורם את כל הצרות, רחמנא לצלן (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לח), ועל כן, דיקא על פגם זה צריך לשוב בתשובה ביותר, והבן.

אינו יודע

דרכי איש

פעם שאל אחד מאנשי שלומנו את מו"ר שליט"א, שהנה מוצאים בכמה וכמה מיני שיחות של רבנו ז"ל, קדם שגלה רבנו איזה גלוי, הקדים לומר: 'זה אינך יודע' והמשיך את הגלוי שגלה באותה עת (עין חיי מוהר"ן, סימן תקצט: שיחות הר"ן, סימן רכז ועוד); מה ענין ההקדמה של מלים אלו?

ענה ואמר מו"ר שליט"א בהתלהבות יתרה: זה כל האור של רבנו! רבנו מגלה לאדם איך שהוא אינו יודע כלום! וכמו

שמובא בספורי מעשיות (מעשה יג - משבעה בעטלירס), שרבנו ז"ל מספר על הבעטליר העור שאמר: 'אני זוכר לאו כלום' (און איך גידענק גאר נישט), וכששמעו זאת ענו ואמרו כלם: 'זאת היא מעשה ישנה מאד יותר מכלם!' כי זוהי המעלה הכי גבוהה, שאדם אומר: 'איני זוכר לאו כלום' - אינני יודע כלום, ויש לו עוד הרבה מאד מה להשיג, וכל מה שזכיתי להשיג עד עתה - זה לאו כלום... המשיך מו"ר שליט"א ואמר: הרי רבנו

הקדוש, עם כל השגותיו שזכה להשיג [שאין לנו שום משג לאילו מדרגות זכה להגיע], עם כל זאת איתא בחיי מוהר"ן (סימן רט): 'שהיה יושב אז בסעדתו בליל שבת ואמר אז שאינו יודע כלל, ונשבע בשבת קדש, ואמר בזה הלשון: 'אני נשבע בשבת קדש', הינו על ענין הנ"ל שהוא אינו יודע כלל עכשו; הבה ונתבונן: רבנו הקדוש והנורא, נשבע בשבת קדש שהוא איננו יודע כלום... מה למדים מזה? כמה רבנו הקדוש מחדיר בנו: דע לה, שאינך

<< יודע כלום! וכל מה שזכית להשיג, דע שיש לך עוד הרבה מאד מה להשיג... אין סוף!

יש בני אדם הרגילים תמיד לקפץ ולומר על כל דבר: 'אני יודע! אני יודע!', אבל באמת, וכי אתה יודע משהו...? מה אתה כבר יודע?...! חכמינו הקדושים אומרים (ברכות ד): 'למד לשונך לומר אני יודע'; תתרגל לומר: 'אני לא יודע!' כי באמת, יש לו לאדם לעמל הרבה מאד עד שיגיע משהו, וגם אם הוא יודע - הוא לא מאותם הצועקים 'אני יודע!', כי הוא מחדיר תמיד בדעתו את ה'אני יודע', שזוהי הידיעה הכי גבוהה, וכלשון רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן כד): 'תכלית הידיעה - דלא נדע'; וכן עוד (שם, חלק ב, סימנים ז, פג): 'תכלית הידיעה אשר לא נדע'; זוהי ידיעה שלמה!

המשיך מו"ר שליט"א ואמר, שזוהי מעלת הצדיקים הקדושים, שיש להם תמיד את הידיעה הזאת, שכל מה שהשיגו - יש עוד הרבה מאד מה להשיג, ועדין לא התחילו כלל...

ובענין הזה רגיל מו"ר שליט"א לחזר על פרושו של הרבי רבי אלימלך זי"ע (ריש לקוטי שושנה) על סמיכות הפסוקים (תהלים קיח, יט-כ): 'פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה'. זה השער לה' צדיקים יבאו בו', שער מדת הצדיקים שכלל שעובדים יותר את ה' ותברך, מבינים עד כמה יש להם עוד הרבה מה להשיג ולעין להגיע, וזה פרוש 'פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה' - שהצדיק מבקש שיפתחו לו את שערי עבודת הבורא ותברך כדי שיזכה לבוא בם ולהכנס אל העבודה הקדושה, ולמה? כי חושב שעדין לא השיג כלל וכלל, הוא יודע תמיד שיש לו עוד הרבה מה להשיג, ועל כן שואל ומבקש שיפתחו לו את השערים הללו, ועל כך משיבים להצדיק, שזהו שחפץ להכנס לשערי עבודת ה': 'זה השער לה' צדיקים יבאו בו' - זהו שער

העבודה הכי גבוה שבו יבואו הצדיקים, הינו זה שהם מבינים שעדין לא פעלו מאומה במעשיהם, והרבה עבודה מנחת לפנייהם...

פרוש נוסף של הרבי רבי אלימלך זי"ע (לקוטי שושנה, דבור המתחיל 'זקני תלמידי חכמים'), אמר מו"ר שליט"א לעניינינו, על הפסוק (קהלת ז, כג): 'אמרתי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי'; שואל הרבי רבי אלימלך זי"ע: מדוע כתיב 'אֲחַכְמָה' - לשון עתיד? לכאורה היה צריך לומר 'אמרתי אֲחַכְמָה' - לשון עבר, ואז: 'והיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי', ומהו שכתוב 'אֲחַכְמָה'?

מסביר הרבי רבי אלימלך זי"ע, שזוהי מעלת הצדיקים, שכל החכמה שלהם היא דיקא מזה שיודעים שזה עדין רחוק מהם לגמרי, ועל כך אומר שלמה

אבל תבין היטב שיש לך עוד הרבה מה לשמע ולקבל, כי 'תכלית הידיעה - שלא נדע'

המלך 'אמרתי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי' - נתישבתי בדעתי, שערך השרש ש'אֲחַכְמָה' הוא על ידי ש'היא רְחוּקָה מִמֶּנִּי', דהינו שאהיה במדרגה זו כאלו לא נגעתי בתורה כלל, ואז 'אֲחַכְמָה' בודאי; עין שם בדבריו הקדושים.

והוסיף מו"ר שליט"א ואמר על דברי הפסוק 'וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי', שעל כן והיא אותיות ואיה, שעל זה מגלה רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן יב): שזה ענין שאדם מבקש וצועק 'איה מקום כבודי'; כלומר, שהוא יודע בידיעה גמורה 'עדין לא זכיתי לכלום, ואני תמיד צריך לשאל ולבקש: 'איה מקום כבודי' - אני רוצה להשיג עוד ועוד!... כי זו עבודת האדם באפן תמידי, שהוא שואל ומבקש תדיר 'איה מקום כבודי', והוא יודע שעדין לא

זכה להשיג כלום, ובנוסף למה שכבר זכה להשיג עד עתה - יש לו עוד המון מה להשיג ולדעת...

[והוסיף מו"ר שליט"א והזכיר שהענין הלז של 'איה' הוא המדרגה הכי גבוהה, בבחינת (תהלים פט, ו): 'איה חסדיך הראשונים' - ענין של 'איה', הוא בבחינת 'חסדיך הראשונים' - 'הראשונים' דיקא, הינו שנמשך מהמקום הכי גבוה (וכשמצירים 'איה מקום כבודי' בקדשת כתר של מוסף שבת קדש, מובא בדברי האר"י הקדוש (שער הפניות, ענין מוסף של שבת), שבמלה 'איה' צריכים לכונן קבלת תוספת נשמה יתרה ממדת יום שבת; ולכן נוהגים אז שהבעל תפלה מאריך במלת 'איה', וכן הוא בנגון הנסח, הכל כי ענין מיוחד יש בו ב'איה', ועל פי כל האמור יכולים להבין מעט מזה].

ובזה פרש פעם מו"ר שליט"א את הפסוק (שיר השירים ו, יב): 'לא ידעתי נפשי שמתיני' - אם שם אני את נפשי בבחינת 'לא ידעתי', שאני יודע היטב שיש לי עוד הרבה להשיג ולדעת, אזי 'מרכבות עמי נדיב' - כך אזכה להעשות מרכבה לשכינה, ולבוא לכל הקדשות, כי זה העקר והיסוד!

ועל פי כל זה מובן מאד מדוע רבנו ז"ל הקדים לומר לפני שגלה איזה גלוי: 'זה אינך יודע', כי בזה למד לאדם: אמנם אתה עומד עכשו לשמע עוד גלוי נורא, אבל לפני כן תקבל את הלמוד של 'זה אינך יודע' - תבין היטב שאתה לא יודע כלום! אכן, עכשו תשמע עוד משהו חדש, ואולי זה יביא אותך לחשב שהנה אתה כבר יודע משהו... אבל תבין היטב שיש לך עוד הרבה מה לשמע ולקבל, כי 'תכלית הידיעה - שלא נדע', וכשם שאת הגלוי שעתה שמעת - לא ידעתו כלל, כן יש עוד הרבה מאד דברים שאינך יודע, ועל כן בודאי את זה אינך יודע!... אשרי המחדיר ידיעות קדושות אלו היטב בלב!

הר של זהב ומבצר של מרגליות! זה לא בא מכלום, אלא בזכות עבודתו הקדושה! זה לא הלך לריק!

והנה, ענין של הר של זהב ומבצר של מרגליות שבו נמצאת עתה הבת מלך, הוא ענין של תורה ותפלה; 'הר' רומז לתורה הקדושה שנתנה על הר סיני, שהיה השפל מכלם, שזה למוד לאדם שלא יחשב שהתורה נמצאת גבוה ובלתי נתנת להשגה, אלא זה מוכן ומזמן לכל אחד ואחד החפץ להכנס בשערי התורה, ומאידך, התורה לא נתנה בעמק או בבקעה, ולכאורה מדוע לא כך היה? הלא אם הטעם שנתן על הר סיני הוא מחמת שפלותו, היה ראוי לכאורה לתן את התורה בעמק, או לכל הפחות במישור, ומדוע בכל זאת נתן על הר? התשובה לזה, כי אדם מכרח שיהיה לו הלמוד של "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב' יז, ו), שידע ויאמין בעצמו 'גם אני יכול!' ולא יהא 'שלימזל' ושפל בעיני עצמו שאין לו כח וכו', אלא יאמין בעצמו.

ולכן התורה נתנה על הר, אך הוא נמוך, וזאת כדי שכל אחד יהיה לו שיכות אל התורה, וידע היטב אשר זו התכלית, וזהו 'הר של זהב' דיקא, כי כפי ששמענו ממוהרא"ש ז"ע, **זהב** ראשי תבות זה העקר בעולם, כי העקר שאדם יהיה מחבר אל התורה הקדושה, יקבע לעצמו שעורי תורה בכל יום, ויזכה ליהר של זהב.

ומבצר של מרגליות זה סובב והולך על ענין התפלה, כי כל דבור של תפלה בורא מרגלית נאה ומאירה, וזהו 'מבצר' של מרגליות, כי על ידי המרגליות הקדושות - תפלותיו ובקשותיו, זוכה לבנות סביבו מבצר קדוש וחזק המגן עליו מפל כחות הטמא שיש סביב.

כי בלתי אפשרי לאדם לגאל נפשו מידי כחות הטמא אלא על ידי תורה ותפלה, ולכן עתה מתחיל השני למלך לנסות כל מיני דרכים שבעולם על מנת לזכות להגיע אל 'הר של זהב' ומבצר של מרגליות. ...

סימן א, הינו כשאדם זוכה להתקרב אל הצדיק, הוא זוכה לאלו הדמעות הקדושות, להרגיש את דמעות השכינה הקדושה, את צעקת הנשמה.

והתחיל לראות האותיות, וקרא מה שכתוב שם, כל קבלתה וצעקתה כנ"ל, ושכעת איננה שם במבצר הנ"ל, כי אם שיבקש הר של זהב ומבצר של מרגליות, שם תמצאני - כאן מגלה רבנו, שהבת מלך כבר לא נמצאת במבצר הנ"ל, אלא ביהר של זהב ומבצר של מרגליות, אכן רבנו ז"ל לא מספר מה קרה באמצע, הינו איך יצאה משם והגיעה אל החר של זהב ומבצר של מרגליות, אך פה מנח למוד נורא ונפלא לאדם: רבנו ז"ל ספר לפני כן, שהשני למלך במשך שנתים הלך למקום מיוחד ושם עבד את עבודתו במשך שנה תמימה, ואמנם באמת הוא לא עמד בנסיון, וביום האחרון הוא טעם מהתפוח - ושנה אחר כך שנה מן היין, אך הנה ידוע, דאין משג של 'אבדה' בעבודת ה', דהינו כל דבר הכי קטן שאדם עושה - זה שמור לעד ולנצח נצחים, וכלשון הזהר הקדוש (תרומו קנ): 'לית רעותא טבא דיתאביד מקמי מלכא קדישא' [אין שום רצון טוב שיהיה נאבד מלפני המלך הקדוש]; אין אפלו מחשבה טובה שנאבדת, ומכל שכן דבור טוב, כל דבור של תורה, דבור של תפלה, דבור של צדקה, כל מצוה ומעשה טוב, הכל נשמר, זה קנין נצחי!

וזהו הלמוד הנפלא המנח פה: אמנם השני למלך ביום האחרון של השנה נפל, ולא החזיק מעמד, אבל מה עם כל השנה השלמה שעברה לפני כן שבה עבד את עבודתו התמימה? וכי זה הלך לאבוד, חס ושלום?! כלום כבר לא שנה בגלל יום אחד?! לא ולא! בכך שהוא עבד במשך השנתיים הללו, בזה פעל שהבת מלך תצא מן המבצר של הסטרא אחרא ותבוא אל

וספר לו כל המעשה, ושחילות רבות הלכו שם, ושהיתה כאן מרכבה הנ"ל, ושהיתה בוכה עליו, והיתה צועקת שיש רחמנות עליו ועליה, כנ"ל. בתוך כך הציץ וראה שהפאטשילע מנחת אצלו. ושאל: מאין זה? והשיב לו, שהיא כתבה עליו בהדמעות - כי הנשמה הקדושה מתחננת אל האדם בדמעות שיוציאה מן המצר אל המרחב על ידי שיעסק בתקונה, וזו השכינה הקדושה השוכנת בתוך

האדם, שבוכה בדמעות קדושות שתזכה לצאת מגלותה, וככתוב אצל רחל אמנו (ירמיהו לא, יד): "רחל מבכה על בניה", ותכף כתיב (שם, טו): "כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה" - הקדוש ברוך הוא מנחם את רחל אמנו המבכה על בניה השרויים בגלות וסובלים סבלם המר, שסוף כל סוף בזכות הצדיקים שבכל דור, יזכו לצאת מפל הגלות המרה - גלות הנפש והגוף, ולהיות בני חורין אמתיים.

וזה ענין מעלת הדמעות שאדם זוכה להוריד, ובפרט בעת תפלתו, וכדאיתא בתקוני זהר (תקון יא כו): על הפסוק (שמות ב, ו): "והנה נער בכה" ומיד "ותחמל עליו"; הינו שפשאדם זוכה להוריד דמעות - מיד מרחמים עליו, ולא מדבר על דמעות הבאות מצער ועצבות, חס ושלום, כי זה מזיק לראות (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן רט), אלא דמעות הבאות מכסופים וגעגועים אחר הקדוש ברוך הוא, שאדם כוסף ומשתוקק להתקרב אל הקדוש ברוך הוא ומכיר את מקומו, ובזה מגיעות לו דמעות קדושות.

והנה, מי הוא שיכול לקרא דמעות? הרי זה לא דיו הנאחז בספר ויכולים לקרא האותיות, אם כן איך ידע עכשו השני למלך מה כתבה לו הבת מלך? על זה מיד ממשיך: ולקחה והרים אותה כנגד השמש - השמש זה הצדיק (לקוטי מוהר"ן, חלק א,

יוצא לאור ע"י מכון לימודי מוהרא"ש | חסידי ברסלב יבנאל | לפרטים, תרומות והקדשות: 051.534.1145

העלון מוקדש לזכות מו"ד הרה"צ רבי יצחק שמואל אהרן לעזער שליט"א

העלון מוקדש לעילוי נשמת אשר יוסף ז"ל בן יבלח"א דוד, נלב"ע כ"א תמוז תשפ"ו ת.נ.צ.ב.ה.

לקבלת הגליון במייל מדי שבוע, שלח מייל לכתובת m.l.mohorosh@gmail.com עם המילה 'גליון'.